

Σε ξετραχειλισμένα χρόνια — δὲν θέλησε νὰ διαμαρτυρηθεῖ γιὰ τὴν ἀδικίαν, ἀλλὰ ὁ κ. Βικέλας πόσες φορές τάχα νὰ αἰσιτάνθηκε τὸ βάρος της; Ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ κανεὶς, πὼς ἡ πνοὴ ἐφύσησε ἀπὸ τὸ Βικέλα κι ἔξ μὴ τὸν ἄγγιζε. Ἐμεινε πάντα ὁ ντιλετάντης τῶν γραμμάτων. Κι ὅπως σὲ κάποιαν ἐκ-
θεση μὲ σταμάτησαν περισσότερο τὰ πάρεργα λουλούδια μιᾶς νοικοκυροπούλας, ἀπὸ τὰ ἔργα μερικῶν ζωγράφων, ἔτσι καὶ τοῦ Βικέλα οἱ νοβέλλες εἶνε χαραχτηριστικώτερες ἀπὸ τὰ διηγήματα πολλῶν ἐξ ἐπαγγέλματος διηγηματογράφων. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ὅλο, καὶ δὲν ἀρκεῖ γιὰ τὸ στήριγμα σὲ κακὰ καθορισμένη θέση. Ἀκόμα κι ὁ μεταφραστὴς τοῦ Σαίξπηρ εἶναι ντιλετάντης. Ἐκεῖ ὅπου ἡ διπλὴ μετάφραση τῆς «Τρικυμίας» καὶ τοῦ «Ἀρλίτου» τοῦ Πολυὰ δείχνει τὴν προσπάθειαν στὴν ἀναπαγωγὴ, καὶ τὸ αἶσθημα στὴν ἀτομικὴ ἐργασία, οἱ μεταφράσες τοῦ Βικέλα φαίνονται ὡσὰν ὑποχρέωση τάχα, δομένη στὸ κοινόν, ἀπὸ ἄνθρωπο ποὺ ἄφησε πρὸς στιγμὴν, γιὰ τὸ χατῆρι του, τὴν κύρια δουλειὰ του. Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Βικέλας δὲν ἐπένεσε ποτέ ἀπὸ καὶ γιὰ τὴν Τέχνη κ' ἔτσι παραμένει ὥς ἀπὸ τὴν ἐξαγίασή της.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΟΥΣΗΣ

ΒΓΗΚΕ Σ Ε ΒΙΒΛΙΟ

Δ^ο Μ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δράμα μὲ τριῶν μέρη

Καὶ πουλιέται 2 δραχμῆς

στὰ γραφεῖα τοῦ «Νοῦμᾶ»

καὶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἐστίας».

ἀπὸ κάθε νέο σθεναρὸ προχώρημα ἔρχεται μιὰ χαλαρὴ στασιμότητα καὶ πὼς κανεὶς δὲ σκέπτεται γι' ἀποτελεῖσμα τοῦ κερδισμένου—αὐτὸ εἶναι γνήσιος σλαβικός, ἀνατολικοευρωπαϊκὸς ἡσυχασμός.

Αὐτὸ καὶ ἄλλα κοινὰ κληρονομικά κακὰ προκαλοῦν τὴν κοινὴ καταπολέμησίν τους: τὸ κυριώτερον ὅπλο της εἶναι ἡ σάτυρα· καὶ στὴν πολωνικὴ φιλολογία παίζει αὐτὴ μεγάλο ρόλο, ἀπὸ τὸ 16ο ὡς τὸ 19ο αἰῶνα, ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπιστὰς ὡς τοὺς ρομαντικούς. Ὅλοι τὴν εἶχαν στὸ κῆμα τους καὶ ὅλοι τὴν ἐξάσκησαν.

Μποροῦσαν ν' ἀναφερθοῦν καὶ ἄλλ' ἀκόμα χαρακτηριστικὰ ποῦ ἀποδείχνουν πὼς ἡ πολωνικὴ φιλολογία ἐσωτερικὰ ἀντὶκεῖ στὴς λοιπὰς νοτιοανατολικὰς: ὁ πεσσιμισμὸς της, ἡ κλίση της πρὸς τὸ εἰδύλλιον κλπ. Ἀλλὰ φτάνει ὡς ἐδῶ. Ὅσα εἶπαμε ἀκούον γιὰ νὰ δώσουν στὸν ἀναγνώστη μιὰ ἰδέαν γιὰ τὸ γενικόν, στὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ ἀναγόμενον καὶ ψυχολογικὸν χαραχτῆρα αὐτῶν τῶν φιλολογικῶν καὶ αὐτὴ ἡ μελέτη πέτυχε τὸ σκοπὸν της ἂν βοηθήσῃ στὸ ζῦπνημα περαιτέρω κατανόησιν κ' ἐνδιαφέροντος γιὰ ἓναν πολιτισμὸν ποὺ στέκεται ἀντίκρου στὸ δικό μας σὰν ἰδιαίτερον, ἐνικτὸ σύνολον, ποῦ τοῦ λείπει μὲν ἡ λεπτότερη ἐπεξεργασία, ὅμως ὅ,τι παρῆλθε στοὺς περασμένους αἰῶνες, στὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια προσπαθῆσε νὰ τὸ διορθώσῃ καὶ τὸ διόρθωσεν· γιὰ ἓναν κόσμον ποῦ ὅ,τι καθυστερεῖ σὲ αἰσθητικὴν ἀξίαν, τὸ ἀντισταθμίζει περίσσια σὲ ψυχολογικὴ καὶ ἠθικὴν· ποῦ ἡ δύναμὴ του συνίσταται σὲ τοῦτο, ὅτι δὲ στηρίζεται σὲ μιὰ παλιὰ, θετικὴ παράδοση πολιτισμοῦ, ἀλλὰ στὴν ἰδίαν τὴν δικήν του πρωτότυπην καὶ πρωτόγονην φυσικὴν δύναμιν.

Μετῆρ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΚΡΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΓΡΑΜΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ὁ Κρόνος σ' ἐμένα τὸν ἐντιμώτατον· εὐὲ νῆχω. Τί εἶν' αὐτὰ, ποῦ τσαμπουνᾷς, φίλε μου, γράφοντάς μου γιὰ τὰ τωρινὰ καὶ ζητώντας νὰ κάμω ξαναμοίρασμα τῶν ἀγαθῶν; Αὐτὸ μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλουνοῦ δουλιὰ, κείνου ποῦ κυβερνᾷς τώρα. Ἀπορῶ ὅμως πὼς ἀπὸ ὅλους ἐσὺ μονάχα δὲν ξέρεις, ὅτι ἐγὼ ἀπὸ καιρὸ ἔπαψα νὰ εἶμαι βασιλεὺς, ἀρῶ μοίρασα τὴν ἐξουσίαν στὰ παιδιὰ μου, κι ὁ Δίας νοιάζεται πιά γιὰ τὰ τέτοια· καὶ τὰ δικὰ μου τὰ δικαιώματα φτάνουν ἴσως τὰ πούλια καὶ τὸ χορὸ καὶ τὸ τραγούδι καὶ τὸ μεθύσι, κι αὐτὸ ὅχι παρὰπάνω ἀπὸ ἑπτὰ μέρες. Κ' ἔτσι γιὰ τὰ μεγαλεῖτερά, ποῦ λές, νὰ διώξω δηλ. τὴν ἀνισότητά καὶ νὰ εἶναι ὅλοι ὅμοιοι ἢ πτωχοὶ ἢ πλούσιοι, ὁ Δίας μπορεῖ νὰ σᾶς ἀποκριθῇ. Μὰ ἂν ἀδικιόταν κανένας ἀπὸ τὴν γιορτὴν ἢ εἶχε περισσότερα, θὰ εἴτανε δική μου δουλιὰ νὰ κρίνω· γράφω ὅμως καὶ στοὺς πλούσιους γιὰ τὰ δειπνα καὶ τὴν ὥρην τὸ χρυσάρι καὶ τὰ ρούχα, νὰ στείλουν καὶ σ' ἐσᾶς στὴ γιορτὴν· γιατί εἶναι δίκαια αὐτὰ καὶ πρέπει νὰ τὰ κάνουν, καθὼς λέτε, ἀνίσως δὲν ἔχουν κ' ἐκεῖνοι τίποτα σωστὸ ν' ἀποκριθοῦν σ' αὐτὰ.

Μὰ γενικὰ μάθετε πὼς ἐσεῖς οἱ πτωχοὶ εἰσάστε γελασμένοι καὶ δὲ στοχαζέστε σωστὰ γιὰ τοὺς πλούσιους, ποῦ νομίζετε ὅτι εἶναι ἡλότεια εὐτυχισμένοι κι ὅτι μονάχα αὐτοὶ περνοῦν καποία ζωὴ εὐχάριστη, ἐπειδὴ μποροῦν νὰ δειπνοῦν πλουσιοπάροχα καὶ νὰ σμῖνουν μ' ὁμορφὰ παιδιὰ καὶ γυναῖκες καὶ νὰ φοροῦν μαλακὰ ρούχα· μὰ δὲν ξέρετε καλὰ· καλὰ τί πράμα εἶναι αὐτό. Γιατί δὲν εἶναι καὶ μικρὸς οἱ ἐγνοῖες γι' αὐτὰ, πικρὰ εἶναι ἀνάγκη καθένας τους νὰ ἐκχυρπνᾷ μήπως ὁ ἐπιστάτης του χασὴ τίποτις ἀπὸ τεμπελιὰ ἢ τὸ πάρη κρυφὰ, μήπως ζυγίσῃ τὸ κρασί, μήπως ψεῖρικῃ τὸ σταρι· ἢ μήπως ὁ κλέφτης σουφρώσῃ τὰ ποτήρια, μήπως ὁ λαὸς πιστέψῃ τοὺς συκοφάντες ποὺ λέν ὅτι αὐτὸς γυρίζει νὰ γίνῃ τύραννος. Κι ὅλα τοῦτα μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι μήτε τὸ ἐλάχιστον μέρος ἀπὸ ὅσα τοὺς κάνουν νὰ λυποῦνται· ἂν ξέρατε λοιπὸν τοὺς φόβους καὶ τίς ἐγνοῖες ποῦ ἔχουνε, θὰ νομίζατε σωστὸ ὅτι πρέπει νὰ πορεύεστε παραπολὺ τὰ πλούσια. Γιατί, ἀλήθεια, φαντάζεσαι, πὼς ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ εἶχα τόσο τρελλαθῇ, ποῦ, ἂν ἦταν ὁμορφὸν πράμα τὸ νὰ εἶμαι πλούσιος καὶ βασιλεὺς, θὰ τῆφιναν αὐτὰ καὶ θὰ τὰ παρὰχωροῦσα σ' ἄλλους γιὰ νὰ καθοῦμαι ἀποτραβηγμένος στὴν ἄκρην καὶ νὰ ἀνέχουμαι νὰ εἶμαι κἄπου ἀπ' ἄλλους; μὰ ἐπειδὴ τὰ ἄξερα τὰ τέτοια, ποῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουνε στοὺς πλούσιους καὶ στοὺς κυβερνήτες, ἄφισα τὴν ἐξουσίαν κάνοντας καλὰ.

Κι ἀλήθεια γιὰ σκέψου τί λογὴς εἶναι αὐτὰ, ποῦ μοῦ προσκλαιγόντουσιν πολλοί, ὅτι δηλ. ἐκεῖνοι χορταίνουν ἀπὸ χοίρους καὶ πῆττες, ἐνῶ ἐσεῖς στὴ γιορτὴν προσφίξετε μὲ κάρδαμον ἢ μὲ βορβόους ἢ μὲ κρεμμύδια· τώρα βέβαια καθένας ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἴσως εὐχάριστο καὶ δίχως λύπη, μὰ στὰ ὕστερα γυρίζει ἀνάποδα τὸ πράμα. Ἐπειτα ἐσεῖς θὰ σηκωθῆτε τὴν ἄλλην μέρην χωρὶς νᾶχετε πονοκέφαλον καθὼς ἐκεῖνοι ἀπὸ τὸ μεθύσι καὶ χωρὶς ἀπὸ τὴν παρὰχορτασίαν νὰ ρεβρόσαστε βρωμερὰ καὶ σάματις νὰ βγαζέτε κάπνους· οἱ πλούσιοι ἀπολαβεῖνουν κι αὐτὰ μὰ κι ἀφοῦ τίς περισσότερες νύχτες γλεντίσουνε μὲ παιδιὰ ἢ μὲ

γυναῖκες ἢ ὅπως προσαζῇ ἡ ὁρεξὴ τους ἀποχτυῶν ὅχι μὲ δυσκολίαν ἀπὸ τὴν πολλὴν παρὰλυσίαν ἢ χτυκὶν ἢ περιπλεμονίαν ἢ ὑδρώπικαν. Ἡ ποιὸν ἀπ' αὐτοὺς μπορεῖς νὰ μοῦ δείξῃς ποῦ νὰ μὴν εἶναι ἐλότεια χλωμός καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ὄψη πεθαμένου; καὶ ποιόν ποῦ νᾶφτασε στὰ γερκτιά μὲ τὰ ἴδια τοῦ πόδι· καὶ ὅχι νὰ τόνε κοῦβαλοῦνε στὰ τέσσαρα σηκωτὰ, ὁλόχρυσος ἀπόξω, μὰ ἀπὸ μέσα μπαλωμένος· σὺν τὰ τραγικὰ φορέματα ποῦ εἶναι συγκαλλημένα ἀπὸ πολλὴ πρόστυχα κουρέλια; Ἐσεῖς δὲν ἔχετε γευτεῖ ψάρι καὶ εἰσάστε νηστικοί, μὰ δὲ βλέπετε, ὅτι δὲν ξέρετε καὶ τί εἶναι ρεματισμοὶ ἢ περιπλεμονία ἢ ὅποια ἀρρώστια, ποῦ ἔρχεται ἀπὸ καποίαν ἄλλην ἀφορμὴν; Κι ὅμως μήτε σ' ἐκεῖνους εἶναι εὐχάριστο τὸ νὰ τρῶν ἀπ' αὐτὰ καθὲ μέρα καὶ περισσότερο ἀπὸ τὸ χρειάζομενον γιὰ νὰ χορτάσουν· παρὰ μπορεῖς νὰ τοὺς ἴδεις ὅτι καμιά φορὰ ρίγουνται τὰ λάχανα καὶ τοὺς βορβόους τόσο, ὥς δὲ ρίγεται ἐσὺ τοὺς χοίρους καὶ τοὺς λαγούς.

Παραλείπω νὰ λέω ὅσα ἄλλα τοὺς κάνουν νὰ λυποῦνται. δηλ. γιὸς παρὰλυμένος ἢ γυναῖκα ποῦ ἐρωτεύεται τὸ δούλο ἢ τὸ νᾶγκαπιεταῖ περισσότερο ἀπ' ἀνάγκη παρὰ νὰ σμῖνῃ μ' αὐτὴ ἀπὸ εὐχάριστη καὶ κοντολογίᾳ εἶναι πολλὰ ποῦ, ἐπειδὴ δὲν τὰ ξέρετε ἐσεῖς, βλέπετε μονάχα τὸ χρυσάρι τους καὶ τὰ τελευτήρια ρούχα τους, κι ἂν τοὺς δῆτε καμιά φορὰ νὰ βγαίνουν περιπατοῦ ἀπὸ τὸν οἶκον σὲ ἄσπερον ἡμέρην, χόσκαστε καὶ τοὺς προσκυνάτε. Μὰ ἂν τοὺς περιφρονήσατε καὶ τοὺς ἀψηφάσατε καὶ δὲ γυρίζατε νὰ δῆτε τὸ ἀσημένιον ἀνακαυτικὸν ἡμέρην, μήτε τὴν ὥραν ποῦ μιλάτε κοιτάζατε σὺν χαλῇ τὸ σκαρπιδὶ ποῦ εἶναι στὸ δαχτυλίδι καὶ δὲ θαμνίζατε τὴν μαλακισμένην τὸν ρουχόν τους μαλαζοντάς τε, παρὰ τοὺς ἄφινκατε νὰ εἶναι πλούσιοι μονάχα γιὰ τὸν ἐαυτό τους, μαθεῖτε το καλόν. αὐτοὶ ἐρχόμενοι σ' ἐσᾶς θὰ παρὰκαλοῦσαν νὰ δειπνᾶτε μὲξὶ γιὰ νὰ σᾶς δείξουν τὰ κρεβάτια τους καὶ τὰ τραπέζια καὶ τὰ ποτήρια. ποῦ δὲν ἔχουν κανένα ὄρελον, ἀντίως ἡ περιουσίαν δὲν ἔχει καὶ μαρτύρους. Θὰ βλέπατε βέβαια ὅτι αὐτοὶ πρὸ πολλοῦ ἔνεκα ἐσᾶς ἀποχτυῶν τὰ πλούσια, ὅχι γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιοῦσιν ἴδιοι τους, παρὰ γιὰ νὰ τὰ θαμνίζατε ἐσεῖς. Αὐτὰ σᾶς λέω γιὰ παρηγορίαν σᾶς, ἐπειδὴ ξέρω καὶ τὴν μιὰ καὶ τὴν ἄλλη ζωὴν, καὶ πρέπει νὰ φροταζέτε ἔχοντας στὸ νου σᾶς ὅτι ὕστερ' ἀπὸ τὸν ὅλον εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγετε ὅλοι ἀπὸ τὴν ζωὴν, ἄρῃ ἀρίστου κ' ἐκεῖνοι τὰ πλούσια κ' ἐσεῖς τὴν πτώχειαν. Μολταχῶτα ὅχι τοὺς γράψω καθὼς σᾶς εἶπα καὶ ξέρω καλὰ ὅτι δὲ θὰ ἀδιαφορήσουν τὸ γράμμα μου.

Μετάφρασμα ΗΛΙΑ Η. ΒΟΥΤΤΕΡΙΔΗ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΗΛΥΣΙΑ τόμος Α'. Ἐχει Πλάτωνα, Ἐπίκτητον, Δάντην, Πασκάλ, Λεοπάδην καὶ Τσέχωφ. Χρήσιμο βιβλίον, δὲν μπορεῖ νὰν τάρνηθεῖ κανένας· χρησιμώτερον ἀπὸ τὰ κόκκιννα βιβλιαράκια τοῦ κ. Βικέλα καὶ ἀπὸ πολλὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης Μαρκσλῆ. Μὲ τέττα ἐκδοσὴ σὺν τὰ Ἡλύσια μᾶς ἔλειπε σ' ἀληθινὰ κ' εἶναι εὐτόχημα ποῦ ὁ κ. Νιρδάνος τάποφτισε κα μᾶς τὴν δώσει. Καὶ πρέπει νὰ ὑποστηρίχτοῦν γερὰ τὰ Ἡλύσια γιὰ νὰ ζήσουν καὶ γιὰ νὰ μπορέσουνε σιγὰ σιγὰ νὰ μᾶς δώσουν καλύτερα πράματα σὲ καλύτερην γλῶσσαν γραμμένα. γιατί, νὰ μὴν τὸ κρύβουμε κι αὐτό, ὅλ' οἱ συνεργάτες τοῦ κ. Νιρδάνου καὶ ποῦτα πρῶτα ὁ ἴδιος, μιλάνε μὲ γλῶσσαν μεθυσμένην, οὔτε δημοτικὴν, οὔτε καθαρεύουσαν, οὔτε μιγμένην μὲ γλῶσσαν τελοσπίντων ποῦ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν πεῖ γλῶσσαν τοῦ κ. Μιχαηλίδου· ὅλοι δηλ. ἀκούουσι τὸ γλωσσικὸ σύστημα

του κ. Μιχαηλίδη και φαίνονται έτσι σὰ μαθητάδες του. Ο κ. Νιρβάνας λ.χ. έχει τέτια τρομάρα μήπως τὸν ποῦνε Δημοτικιστὴ ὥστε σὲ κάθε ἀράδα τῆς «'Απολογίας» τοῦ Σωκράτη φαίνεται σὰ νὰπολογιέται ὁ ἴδιος κ' ἔτσι δὲ δίνει καιρὸ καὶ στὸ Σωκράτη νὰπολογηθεῖ. Κρίμα, γιατί ἂ δὲν ἔτρεμε τόσο κι ἂ δὲν ἔπασχε μιὰ τέτια μανία, νὰ ποῦμε, γλωσσικῆς καταδίωξης, ἢ μετάφραση τῆς «'Απολογίας» θὰ εἴτανε σχεδὸν τέλει. Μὰ καὶ τώρα κα' λωδιαδάζεται, καθὼς διαδάζεται κι ὁ ἔξοχος «Γλάρος» τοῦ Τσέχωφ, ἂν κι ὁ μεταφραστὴς του κ. Ἀγαθὸ Κωνσταντινίδης (τὴν ἴδια ἀρρώστια τῆς Γλωσσικῆς καταδίωξης πάσχει καὶ λόγου του) εἶχε πὺδ' αὐτὴν τὴ γλώσσα σὰ μετάφραζε τὸ «Κράτος τοῦ Ζόφου» τοῦ Τολστόη. Τὰ «'Ηλύσια» φαίνεται δημοσιεύουν κ' αἰνίγματα, ἀφοῦ πλῆθος τέτια βρῖσκονται μέσα στὴ σοφὴ μετάφραση τοῦ Ἑπίκτητου νὰ λ.χ. ἓνα κι ὁποῖος ἀναγνώστης μας τὸ λύσει θὰ πάρει βραβεῖο δλοῦς τοὺς «Κουτοὺς ψαλμοὺς» τοῦ κ. Μουγκριου Σκαϊόλα' «... Καὶ νὰ πηγαίνει εἰς τὰ μαντεῖα δι' ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἑκδοσιν καὶ περὶ τῶν ὁποίων οὔτε διὰ τοῦ λόγου, οὔτε μὲ κάποιαν ἄλλην τέχνην δίδονται ἀφορμαὶ νὰ μάθεις ὅ,τι θέλεις». Τί εἶναι;

T.

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΣΤΟΥΣ ΚΟΡΦΟΥΣ

Μεγάλη δυστυχία ἐπαρχόδενε τὸ Νησί μας. Αἰδοὶ δὲν ἐγίνηκε. Κρασί ἐγίνηκε πολὺ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἐξήτητο. Ἡ ξενιτιά που τραβοῦσε τὰ κρασιά μας ἔπαψε, καὶ ἡ μεγάλη φτήνια ἀνάγκαιζε τοὺς νοικοκυραίους νὰ τὰ ἔχουν ἀπούλητα.

Ἡ φτώχεια σὲ ὅλη τὴν ἐσχόχ, ἀρχινώντας ἀπὸ τὸ μικρότερο ὡς τὸ μεγαλύτερο χωριό, ἦσαν φανερωμένη.

Ἡ γύμνια καὶ οἱ ἀρρώστειες ἦσαν τίποτε ἐμπρὸς στὰ πεινασμένα κουφάρια. Καὶ ὁ πλάστης ἐσυγκρατοῦσε ἓνα πληθυσμὸ ἔτοιμο νὰ ἐπαναστατήσει γιὰ τὸ ψωμί!

Ὁ καθὲς νοικοκύρης ἔπρεπε νὰ ἔχη τίς πόρτες τῶν σπιτιῶν του κλεισμένες. Γιατὶ ἀκατάπαυστα, ὅποιος ἐκαταλάβαινε ποῦ εἶναι ψωμί μέσα, χτυποῦσε νὰ τοῦ δώσουν.

Καὶ ὅσοι λίγο πολὺ κἄτι εἶχαν, δὲν τοὺς ἄφινε ἡ καρδιά, οἰκονομοῦσαν τὰ ὄργανά, τοὺς σκατῆδες, τοὺς ἀρρώστους ὅπως μπορούσαν.

Ἡ στέρηση ἐκατάντησε τοὺς ἀνθρώπους ἀγνώριστους. Μονάχα τὸ βασιλεῖα τῆς μέρας ἀμόλυντα εἶρχε κἄποιον χρῶμα στὰ κίτρινα καὶ πεινασμένα πρόσωπα, καὶ τὰ κλαριά τῆς ἡνιοξῆς ποῦ γεννοῦσαν, μαζί μὲ τὸ μουγκρητὸ τῶν ζευγαριῶν ἐδίδαν: κάποια παρηγοριά στὸ λαό, πὺς θὰ ἔλθῃ καλὴ χρονιά, θὰ γίνῃ ψωμί, θὰ ἀλέσει τὸ λιχίρι. Ἐνανούριζε γλυκὰ ἢ ἐλπίδα στοὺς ἀληθινὰ ἀθώους καὶ ὑπομονετικούς χωρικούς μας.

B'.

Τόση δυστυχία ἦταν, ὅπου σαρκιστὴ τῆς Λαμπρᾶς περνοῦσε καὶ ἀπὸ ἑλλειψή, ψωμιῦ ἀναγκάστηκαν νὰ θρέφονται μὲ τὰ αὐγά τους, ποῖος σὲ μερικὰ σπῖτια νὰ τὸ πρωταρπαχῇ ἀπὸ τὸ ὄφλι, ποῦ ἔστεκαν οἱ κότες, καὶ μὲ τυρὶ γλωρό, ποῦ τὴ νύχτα ἐμάζευαν τὸ γάλα γιὰ νὰ πῆξῃ ὡς τὸ πρωτὶ. Πρωτάκουστο. Χωρὶς σαρκιστὴ αὐγά, καὶ τυριά. Ἀλλὰ ἀληθινό.

Γιατὶ μὲ αὐτὰ γελοῦσαν τὴ λιγοψυχία τους. Οἱ καημένες οἱ μαννάδες ποῦ ἐβύζαιναν, οἱ γέρο. ποῦ ἔτρεμαν, καὶ οἱ ἀρρώστοι ποῦ ἐβογχοῦσαν.

Γ'.

Ἐκόντευε ἡ Λαμπριά. Οὔτε γιὰ γιοφτιάτικα

ἐσιεφτόντανε τὸ χωριό, οὔτε γιὰ γάμους καὶ βαφτίσια. Ἐνα ἀναστέναγμα ἐδοῦζε. Πὺς νὰ οἰκονομηθοῦνε τὰ φτωχόσπιτα, ὅπου μερικὰ ἦσαν φόβος, νὰ ψάλλῃ ὁ Παπᾶς τὸ Χριστὸς. Ἀνέστη καὶ νὰ κλειστοῦν χωρὶς ψωμί.

Ἀπὸ μέρες εἶχε ἔλθει στὸ χωριὸ ποῦ λέμε, κἄποιος ξένος, νὰ μείνει ὀλίγες μέρες. Καὶ ἀκούοντας τὴ δυστυχία, χωρὶς νὰ φανερωθῇ, ἀποφασίζει νὰ δώσῃ μερικὰ χρήματα, ἐμπιστευόντας αὐτὰ σ' ἓναν τοῦ χωριοῦ νὰ τὰ μοιράσῃ στοὺς τέλει φτωχοὺς.

Ἦτανε μεγάλη Παρκακευὴ βράδυ. Οἱ ἐκκλησίες ἀρχισαν λυπητερὰ τὸ διπλοκάμπανο. Οἱ χριστιανοί, παραμερίζοντας τὴ φτώχεια, ἔφιναν τὰ σπῖτια τους. γιὰ τὴ μεγάλη τελετή, τὸν Ἐπιτάφιο.

Τὴν ἴδια ὥρα, σιγαλὰ, σιγαλὰ, ἐβγήκε ὁ μοιραστής στὸ χωριό, καὶ ἀπὸ φτωχόσπιτο σὲ φτωχόσπιτο, ἀρχίζε νὰ μοιράζῃ τὰ χρήματα.

Μὲ τρεῖς δραμοῦλες ἢ μιὰ φτωχοφαιλιά, μὲ ἄλλες τόσες ἢ ἄλλη, ἔλθε μιὰ παρηγοριά.

Δὲν πέρασαν λίγες στιγμῆς, καὶ ὅσο ψωμί εἶχαν οἱ φουρνάρηδες πουλούθηκε!

Δ'.

Ἐνα στεφάνι ἐλεημοσύνης, καὶ λάμπη τῆς ψυχονοίας, ἐφάνηκε ὀλοζώντανο, σὲ μιὰ καλύβα.

Ἐκεῖ κοιτάμενος ἓνας γέρος ἀρρώστος, στὰ σκοτάδια, καὶ ἡ γριά του κουδαρασμένη, στὴ φωτιά, ποῦ ἔστεκε νὰ ζεσταθῇ, ἐκλαίγαν καὶ μυρολογοῦσαν τὰ πάθη τους.

Ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ συγκίνηση δὲν εἶδαν καιρὸ.

— Πάρε, γέρο, ἀφτὰ τὰ χρήματα, ποῦ κἄποιος χριστιανὸς τὰ μοιράζει. Πάρτε νὰ κάμετε Λαμπρή.

Καὶ ὁ ἀποσταλμένος ποῦ δὲν τὸν βαστοῦσαν τὰ δάκρυα ἐκαληνύχιζε, συντροφιασμένος ἀπὸ τίς εὐκὲς τῶν φτωχῶν, καὶ ἀλάργεσε τὴν φτωχοκαλύβα, σέρνοντας στὰ αὐτιά του;

— Ὁ Θεὸς σχωρὲς τοὺς πεθαμένους σας!

— Ἡ Παναγία νὰ σας βοηθᾷ!

— Ποῦ πεινάμε καὶ εἴμαστε γέροι καὶ ἀρρώστοι!

— Καλῶς νὰ σας εὖρῃ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

Ἀλεῦκι (Κέρκυρα)

16 τοῦ Φλεβάρη 1906.

K. N. ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΣ

Η ΡΗΓΙΣΣΑ

Διψῶ νὰ ἰδῶ γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴν ὁμορφὴ Νεράϊδα, Πῶς, παλάτι μαγικὸ τῶν ἄστρων τὴ φεγγαβολή... Αἰῶνες μύριοι ἐδιάβηκαν ὅπου δὲν τὴν ξαναεἶδα, Ὅμως μοῦ καίει τὸ μέτωπο τὸ αἰθέριο τῆς φιλί.

Σὰν ποῦ νὰ τὴν ἐγνώρισα; Στου ἀπείρου τὸν ἀθέ-
[ρα...

Σὲ κἄποιο ἀστέρι ἀθώρητο ἀπ' τὴ μικροῦλα αὐτὴ
[τὴ Γῆ,

Τὴν ὥρα ποῦ Ἡλῖος ἄγνωστος ἐσκόρπαε πέρα-πέρα,
Σὲ κόσμου ἀφάνταχτου γωνιά, τὸ Φῶς του μίαν
[Αἴγῃ!

Σ' αὐτὸ τὸν κόσμο τὸν κρυφὸ, πέρ' ἀπ' τὸ Γαλαξία,
Ποῦ γήινου ἀνθρώπου νοὺς ποτὲ δὲ φτάνει νὰ χωρῇ,
Ποῦ δὲν τὸν ξέρουν οἱ σοφοί, μὰ μόνο ἡ φαντασία
Μπορεῖ, δειλή, στὰ πλάτη του τ' ἀπέραντα νὰ πῇ,
Σὲ κἄποια τοῦ ἀπείρου ἐποχὴ τὴν εἶδα!

Τὴν εἶδα! κ' ἐρώτατο τοῦ Κόσμου νόμοι

Μὲς ἐνώσαν σφιχτοδέτους, καὶ τώρα ἀκόμη,
Κάποτε ποῦ ἀσυναίσθητα μέσα μου ἀστράφτει
Μνήμης ἀναμύρισμα, καὶ ὁ νοῦς μου ἀνάφτει
Σὲ διψὰ μιὰς ἀστέρηνος, πρώτης Πατρίδας.
Σὲ πόθο αἰθεροφάντης φωτοχλαμύδας,
Τὴν κράζω καὶ τὴ λέγω Ἐλπίδα!

Μὲς σ' τὸ βαρὺ τὸ λήθαργον τῆς Ὑλῆς,
Ποῦ μ' ἔχει δέσει πρόσκαιρα στὴ Γῆ,
Κάποτε βλέπω ὄνειρα-τα προαιώνια...
Καὶ ὁ Τάφος-θῦρα πέτρινη, τῆς σιλῆς
Τοῦ ἀπείρου καλλιτέχνημα- σὲ Αἴγῃ,
Ἀγνωστὴ ἀνοίγει σὲ ἡμεῖς ἄλλα χρόνια!

Γλυκεῖα ἀδερφὴ τῆς πόρνης ψυχῆς μου, ὦ! θῆρη
[μέρα,

Ποῦ ἀγκαλιασμένοι ὅπως καὶ πρὶν στὸ μαγικὸ ἀθέρα,
Μαζί, τέλειο κρυστάλλωμα μιᾶς Ἀφρᾶτης Ἰδέας,
Ποῦ θῆχῃ ἐσὲ συγκρατητὴ πυρῆνα, σὲ μιᾶς νέας,
Σὲ κἄποιο ἀστρνεφέλωμα, ρωλῆς κρυφῆς τὴν ἔ-
[κρη.

Θ' ἀναμετράμε ὀλόχαροι τοῦ κόσμου μας τὰ μακρὰ.

Ζωῆς ὀλόγυρα ὀργασμὸς ὕμνο ἔρωτα θὰ ψάλλῃ...
Ἀπ' τὸ πυρονεφέλωμα θὰ βγαίνουν τὰστέρια...
Σὲ διάβα δημιουργικῶ, μεγάλη θὰ προβάλλῃ
Ἡ Πρώτη Ἰδέα!

Κ' ἐμεῖς!... κ' ἐμεῖς, μικρὲς στιγμῆς στοῦ Κόσμου
[τὸν Ὀλεανὸ

Καὶ τῆς Ἰδέας μόρια, θὰ σφίγγουμε τὰ χεῖρα
Καὶ θὰ ἐνωθῶμε σὲ φιλί γλυκὸ, θεϊκὸ, πικροτεῖνό,
— Μιὰ Νεότερη Ὁραία!

Διψῶ! Διψῶ γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ, Αἴγῃ τοῦ Γαλαξία!...
Παλάτι ἐδῶθε ἠθέλησα γιὰ ἐσὲ ψηλὸ νὰ χτίσω...
Γι' ἄσπεστο τόπο ἐδιχλεῖξ τὴ γήινη φαντασία...
Στου πόθου τὸ θεμέλιο μ' εἶδ' ὁ ἔρωτας ν' ἀρ-
[χίσω...

Κολώνες μύριες, διάφανες, ἐλπίδας ἀνυψώνω,
Καὶ στέγη ὀνείρου, ἀνάλαφρη, μαυρὲς ψηλὰ στη-
[λόνω...

Μα, ὦ! πόνος!

Κάποια χαλάσματα,

Φωτοσυντρίμματα, κοίτονται χάμω,

Μὲς στὸ χρυσάχτινο ἐκείνο τὸν ἄμμο!

Ὅλα ἐγκρεμίστηκαν, πᾶσι ὁ Νόος...

Μένει στὸν τόπο τοῦ ἀδύνατο φῶς,

Καὶ μένω μόνος!

ὦ, πόνος!

Καὶ ἔκρουσα τότε τὴ φωνὴ τοῦ Ἀπείρου νὰ μοῦ κρά-
[ζῃ...

— Γήινος πόνος τὴν καρδιά γιὰτὶ νὰ σοῦ σπαράξῃ;
Τυφλὴ θνητὴ, τί θλίβεσαι; Ἐσὺ 'σαι ὁ ἴδιος ὁ Νόος,
Μέσα σου κοιτάξῃ νὰ ἰδῇ ἐκεῖ τὸ Ἀνέσπερο τὸ
[Φῶς!

Καὶ μέσα μου κοιτᾷ, ντᾶς, μὲ ἔρρη, σὰν νὰ σ'
[εἶδα,

Ρήγισσα τοῦ Μυστήριου, χρυσὴ ἀδερφὴ μου, Ἐλ-
[πίδα!

Μπροστὰ στοῦ Κόσμου τὸ ἔπειρο τ' εἶν' ἡ Ζωὴ μου
[εἰδῶ στὴ Γῆ:

Στιγμοῦλα μιὰ λιποθυμίας... Μὴδὲ σταγόνα Ὀρεα-
[νοῦ!

Γι' αὐτὸ μ' ἐλεύτερη καρδιά καὶ μ' ἀνυπόταχτο
[τὸ Νοῦ,

Θάνατε! ἐσὲνα καρτερῶ, τὸν Ἀποκαλυφτὴ!

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ